

Стенографски дневник

Откриване и 1. заседание

Четвъртък, 17 август 1944 г.

Председателствувал председателят Христо Калфов.
Секретари: Атанас Цветков и Светослав Славов.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Писмо-пълномощно от регентите за откриване на сесията.	3	Укази	4
Съобщения:		Декларация на новото правителство.	
Проекторешения	3	Говорил: министър-председател Иван Багрянов	5
Законопроекти	3	Дневен ред за следващото заседание	9

(Заседанието бе открито в тържествената зала на Съдебната палата — София.)

В 16 ч. 15 м. народните представители заемат местата си в залата. Присъствуват и представители на столичния печат, някои общественици и представители на чуждите легации.

В 16 ч. 30 м. в заседателната зала влизат министрите, начело с министър-председателя Иван Багрянов, посрещнати с продължителни ръкоплескания от народните представители.)

(Отсъствуват народните представители Илия Славков и Марко Сакарски)

Министър-председател Иван Багрянов: Г-да народни представители! Г-да регентите благоволиха да ме патоварят да открия от името на Негово Величество Цар Симеон II седмата извънредна сесия на XXV обикновено Народно събрание със следното писмо:

«До Председателя на Министерския съвет,
Г-н Иван Багрянов.

На основание чл. 130 от конституцията, упълномощаваме Ви да откриете от името на Негово Величество Цар Симеон II седмата извънредна сесия на XXV обикновено Народно събрание.

София, 16 август 1944 г.

Кирил Княз Преславски
В. Филов
Генерал Михов.»

В изпълнение на това височайше поръчение обявявам седмата извънредна сесия на XXV обикновено Народно събрание за открита.

Моля членовете на бюрата на Камарата да заемат местата си. (Председателят г-н Христо Калфов, подпредседателят г-н д-р Петър Кюсеианов и двамата секретари г-да Атанас Цветков и д-р Светослав Славов заемат местата си на председателската маса.)

Председател Христо Калфов: (Звъни)

Има нужният брой народни представители.

Обявявам първото заседание на седмата извънредна сесия на XXV обикновено Народно събрание за открито.

Има да направя следните съобщения.

Постъпили са от Министерството на финансите:

Предложение за одобрение 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131 — относно даденото временно увеличение на пенсиите.

Предложение за одобрение постановленията на Министерския съвет: 31, от 28 април 1944 г., протокол № 93; 3, от 23 май 1944 г., протокол № 112, и 7., от 30 май 1944 г., протокол № 114 — относно изразходването на някои кредити.

Предложение за одобрение 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 юни 1944 г., протокол № 126 — относно продължаване срока за облагане с данък върху военновременните печалби и др.

Предложение за одобрение 1. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 24 юни 1944 г., про-

токол № 129 — относно продължаване сроковете за внасяне на данъка и подаване декларации-сведения от кредитните, застрахователните и спестовно-строителните предприятия в София, Скопие, Враца и Дупница.

Предложение за одобрение 5. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юни 1944 г., протокол № 117 — относно даване отсрочка за изплащанията на IV и V вноски за народния заем.

Предложение за одобрение 16. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му 27 юни 1944 г., протокол № 131 — относно вноските за народния заем от пострадалите при бомбардировките индустриални предприятия.

Предложение за одобрение 5. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 февруари 1944 г., протокол № 41 — относно вноските за народния заем от пострадалите при бомбардировка жители на София, Скопие, Враца и Дупница.

Предложение за одобрение 1. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 май 1944 г., протокол № 114 — относно вноски по народния заем на собственици на недвижими имоти, чиито сгради са изцяло или частично разрушени при въздушните нападения над царството.

Предложение за одобрение 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 21 март 1944 г., протокол № 65 — относно освобождаването от акциз чистия и денатуриран спирт, който Министерството на войната ще достави през 1944 г. за медицински цели.

Предложение за одобрение 2. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 3 февруари 1944 г., протокол № 27 — относно освобождаване от патент и складова такса през 1944 г. тютюнотърговците, които поради липса на вагони не са могли да изнесат манипулираните си тютюни до края на 1943 г.

Предложение за одобрение 8. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 май 1944 г., протокол № 106 — относно евакуирането на тютюните от тютюнотърговците без снабдяване с нови патенти и без заплащане на нови складови такси.

Предложение за одобрение 9. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 21 март 1944 г., протокол № 65 — относно разрешаването на тютюневите фабрики в гр. София да инсталират нови папиросни машини, да заменят стари такива и да правят подобрене във фабриките.

Предложение за одобрение на 9. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 20 юни 1944 г., протокол № 127, относно временното отменяване на разпорежданията на чл. 10 на закона за държавните привилегии, акцизите и патентите.

Предложение за одобрение на 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 март 1944 г., протокол № 68, относно продължаването на сроковете за подаване на декларации за облагане с допълнителен данък върху общия доход, дохода от 1943 г., за подаване декларации по закона за данъка върху военновременните печалби, за визиране на търговските книги и пр. от жителите на градовете София, Скопие, Враца и Дупница.

Предложение за разрешаване на издателството на в. «Мир», а. д. София, при увеличение капитала му да се облепи с гербов налог протоколът му.

Предложение за разрешаване на а. д. «Книжна търговия» да внесе 15.434 кгр. печатарска хартия.

Предложение за опрощаване на сумата 117.460 лв., съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци.

Приложение за опрощаване на сумата 216.445 лв., съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци.

Предложение за одобрение постановления на Министерския съвет по ведомството на митниците.

Предложение за одобрение 18. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134 — относно кредитирането на тютюневите фабрики с бандерол за тютюневи изделия.

Предложение за одобрение на 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131 — относно евакуирането на тютюните от тютюноотърговците, без снабдяване с нови патенти и без заплащане на нови складови такси.

Предложение за одобрение 15. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 25 юли 1944 г., протокол № 149 — относно изменението и допълнението на 18. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134.

Предложение за одобрение 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 20 юни 1944 г., протокол № 127 — относно разрешаване безмитен внос на 3.000 тона картон и 500 тона хартия за нуждите на тютюневите фабрики в страната.

От Министерството на правосъдието:

Предложение за одобрение наредбите и постановленията на Министерския съвет, подлежащи на одобрение въз основа на чл. 2 от закона за бързо уреждане неотложни въпроси в освободените земи, издадени от 21 март 1944 г. до 17 август 1944 г.

От Министерството на земеделието и държавните имоти:

Предложение за одобрение 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г.

Предложение за одобрение 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 май 1944 г., протокол № 104, с което се одобрява сумите по фондовата сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от пероноспора, градушка и други природни стихии» да се използват за одобрение на лозарството, винарството и овощарството.

Предложение за одобрение на 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 май 1944 г., протокол № 90, с което се одобрява приключването и погасяването на заема, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на полски непокрити имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен.

От Министерството на народното просвещение:

Предложение за уреждане на служебното положение на учителите по телесно възпитание: Андрей Александров Степанов — гр. София, Валериан Валерианович Шарамович — гр. Ямбол, Ростислав Константинов Самус — гр. Горна Джумая.

От Министерството на външните работи и на изповеданията:

Предложение за одобрение 5. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 4 май 1944 г., протокол № 98.

Постъпили са и следните законопроекти от Министерството на финансите:

Законопроект за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1944 бюджетна година в размер на 13.484.683.000 лв.

Законопроект за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1944 бюджетна година в размер на 2.608.580.000 лв. и за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на строежите за 1944 бюдж. година в размер на 1.544.000.000 лв.

Законопроект за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1944 бюджетна година в размер на 414.000.000 лв.

Законопроект за отпускане заем на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните в размер на 400.000.000 лв. от Пощерската спестовна каса.

Законопроект за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1944 бюджетна година в размер на 400.000.000 лв.

Законопроект за учредяване на взаимнозастрахователна и спомагателна каса при Общия съюз на българските земедельци.

Законопроект за изменение чл. 35 от закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

Законопроект за допълнение на чл. 31 от закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

Законопроект за изменение и допълнение на алинея трета на чл. 15а от закона за държавните служители.

От Министерството на правосъдието:

Законопроект за изменение и допълнение на закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобити имоти и

Законопроект за изменение на закона за извънбрачните деца и за осиновяването.

От Министерството на войната:

Законопроект за изменение и допълнение на военно-наказателния наредба-закон.

Законопроект за изменение и допълнение на военно-съдебния наредба-закон.

От Министерството на финансите — законопроект за изменение на закона за гербовия налог и законопроект за усилване гражданската отговорност на длъжностните лица при установяване на веществени липси.

От Министерството на търговията, промишлеността и труда:

Законопроект за изменение и допълнение на закона за пенсии за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

Законопроект за разрешаване на държавните мини да сключат заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер до 300.000.000 лв. под гаранция на държавата и да поемат задължения за доставки в същия размер, платими в повече от три бюджетни години.

Законопроект за собствеността на училищните сгради, имущество и фондовете на общия държавни професионални училища, които до 1 септември 1943 г. са били стопанисвани от бившите търговско-индустриални камари.

От Министерството на земеделието и държавните имоти:

Законопроект за допълнение на наредбата-закон за уреждане засаждането на нови лозя и попълване на съществуващите.

От Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството — законопроект за приемане дарението на ефорията «Ангел Попов», от гр. Велико Търново.

Законопроектите и предложенията ще бъдат раздадени на г-да народните представители и поставени на дневен ред.

Има думата г-н министър-председателят.

Министър-председател Иван Багрянов: (Посрещнат с продължителни ръкоплескания) Г-да народни представители! Трябва да ви прочета най-напред няколко указа. (Чете)

«УКАЗ

№ 4

В Името на Негово Величество

Симеон II,

С Божия милост и народна воля

Цар на българите,

Ние, Регентите на България,

По доклада на председателя на Министерския съвет, министър на финансите, под № 190, от 1 юни 1944 г.,

Постапновихме и постановяваме:

Да приемем оставките: на председателя на Министерския съвет и министър на финансите г-н Добри Божилов; на министра на външните работи и на изповеданията г-н Димитър Шишманов; на министра на вътрешните работи и народното здраве г-н Дочо Христов; на министра на народното просвещение г-н проф. Борис Йоцов; на министра на правосъдието г-н д-р Константин Партов; на министра на войната г-н генерал-лейтенант Руси Русев; на министра на търговията, промишлеността и труда г-н д-р Иван Базов; на министра на земеделието и държавните имоти г-н д-р Иван Бешков; на министра на обществените сгради, пътищата и благоустройството г-н инж. Димитър Василев; на министра на железниците, пощите и телеграфите г-н инж. Христо Петров.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на председателя на Министерския съвет.

Издаден в София на 1 юни 1944 г.

Кирил Княз Преславски

Б. Филев

Генерал Михов.

Приподписал,

Председател на Министерския съвет,

Министър на финансите: Д. Божилов.

УКАЗ

№ 5

В Името на Негово Величество

Симеон II,

С Божия милост и народна воля

Цар на българите,

Ние, Регентите на България,

На основание чл. 150 от конституцията,

Постапновихме и постановяваме:

Да назначим за председател на Министерския съвет г-н Иван Багрянов.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на председателя на Министерския съвет.

Издаден в София на 1 юни 1944 г.

Кирил Княз Преславски

Б. Филев

Генерал Михов.

Приподписал,

Председател на Министерския съвет: Ив. Багрянов.

УКАЗ
№ 6

В Името на Негово Величество

Симеон II.

С Божия милост и народна воля

Цар на българите,

Ние, Регентите на България,

По доклад на председателя на Министерския съвет под № 191, от 1 юни 1944 г.,

Постановихме и постановяваме:

Да назначим председателя на Министерския съвет г-н Иван Багрянов за временно управляващ Министерството на външните работи и на изповеданията; г-н проф. Александър Станшев за министър на вътрешните работи и народното здраве; г-н проф. Михаил Арнаудов за министър на народното просвещение; г-н Димитър Савов за министър на финансите; г-н Руси Русев за министър на правосъдието; г-н генерал лейтенант Руси Русев за министър на войната; г-н Христо Василев за министър на търговията, промишлеността и труда; г-н проф. д-р Дончо Костов за министър на земеделието и държавните имоти; г-н Борис Колчев за министър на железниците, пощите и телеграфите и временно управляващ Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на председателя на Министерския съвет.

Издаден в София на 1 юни 1944 г.

Кирил Княз Преславски

Б. Филев

Генерал Михов.

Приподписал,

Председател на Министерския съвет: Ив. Багрянов.

УКАЗ
№ 7

В Името на Негово Величество

Симеон II.

С Божия милост и народна воля

Цар на българите,

Ние, Регентите на България,

По доклад на председателя на Министерския съвет под № 196, от 12 юни 1944 г.,

Постановихме и постановяваме:

Да освободим председателя на Министерския съвет г-н Иван Багрянов от временното управление на Министерството на външните работи и на изповеданията и да назначим за министър на външните работи и на изповеданията г-н Първан Драгалюв; да освободим г-н Руси Русев от поста министър на правосъдието и да назначим г-н д-р Александър Сталийски за министър на правосъдието; да приемем оставката, по здравословни причини, на министъра на земеделието и държавните имоти г-н проф. д-р Дончо Костов и да назначим за министър на земеделието и държавните имоти г-н Руси Русев; да освободим министъра на железниците, пощите и телеграфите г-н Борис Колчев от временното управление на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството и да назначим за министър на обществените сгради, пътищата и благоустройството г-н полковник о. з. Славейко Василев.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на председателя на Министерския съвет.

Издаден в София на 12 юни 1944 г.

Кирил Княз Преславски

Б. Филев

Генерал Михов.

Приподписал,

Председател на Министерския съвет Ив. Багрянов.

Г-н председателю! Искам думата.

Председател Христо Калфов: Имате думата.

Министър-председател Иван Багрянов: Г-да народни представители! Кабинетът, който днес се представя пред вас и който аз имам съдобносна отговорност да оглавявам, беше патоварен с отговорностите за нашата обща съдба на 1 юни 1944 г. Това значи, г-да, че този кабинет носи тия отговорности едва от десет седмици. Обстановката, при която този кабинет пое управлението на страната, аз вярвам, че ви е известна.

Отежпената в последните години съдба на българския народ за няколко седмици, през м. май, беше спряла колебливо на един кръстопът, от който всяка крачка изглеждаше фатално катастрофална. В тия няколко седмици на търсене и на колебание българският народ, лишен от възможностите да проявява активно своята воля, намери начин да я прояви чрез едно спонтанно и повсеместно обществено мнение, което в същност наложи и е предпоставката на този кабинет.

Благодарение на разбиранията за тежкото положение, в което бе поставен българският народ; благодарение на търпението и човешката проява към неговата съдба, за което

той не може да не бъде благодарен, и благодарение на твърдото убеждение на правителството, че в моменти на колебание и на неизвестности най-доброто за един народ е той сам да вземе съдбините си в собствените си ръце, този фатален момент беше тогава превъзмогнат. И ето вече десет седмици Източните Балкани са спечелени за мира. Ето вече десет седмици, в тия светкавични времена, българската съдба полена-лека се измъква по стръмната пътека на човешката солидарност, вместо да бъде тикната по кървавия път на егоизма и на войната.

Г-да народни представители! Само два дена след съставянето на кабинета, който днес ви се представя, в качеството си на министър-председател аз имах възможността от радио София да начертая съвършено в едри линии политиката, която ще следва този кабинет. Тази малка реч за момента казваме всичко, което трябваше и което с оглед не на шумни пози, а на скромни и сигурни успехи трябваше и можеше да каже, за да се отворят вратите за ония резултати, за които преди малко ви споменах.

Тази малка реч беше правилно разбрана от всички страни и това показва, че светът, макар и увлечен в грубото съревнование на войната, макар потънал в рани и страдания, все пак този свят не е загубил вкуса си към един искрен позив на човештина. Макар и с по една само фраза, тази кратка реч казваше почти всичко за отношенията на правителството към миналото, към настоящето и към бъдещето. И затова днес, когато аз се явявам за пръв път пред представителите на българския народ, за да направя традиционното изложение на едно ново правителство, аз смятам, че нямам друга задача, освен да разясня по-подробно всичко онова, което ясно се казваше, и онова, което ясно се премълчаваше в тази малка реч.

Г-да народни представители! Кое тогава исках да кажа, макар и кратко, беше съвършено ясно за ония, които искаха да го разберат така, както беше казано. И то може да се събере само в една фраза, която сега, като начало на моето изложение, аз мога да припомня пред вас. Тя е, че правителството е убедено, че чрез този социален катаклизъм, който човечеството изживява в лицето на народите, които съдбата му е отредила за негови задачи, човечеството е вдигнало крак, за да направи една от най-големите крачки на своя социален прогрес, която крачка ще го отведе към един нов свят на повече правда и на по-голяма човешка солидарност; че българският народ разбира, че тая колосална борба надхвърля неговите малки възможности и че в нея той има единствения дълг само — търпеливо да понася всички насилия и страдания, които съдбата му отреди, за да не разширява безполезно конфликта и човешките страдания и в оня нещастен полуостров на света, где Бог му е отредил, заедно с други малки братя, той да живее и по този път на човешка солидарност той да даде своя дял в изграждането на новия свят. (Ръкоплескания)

Тази малка реч, както си спомняте, г-да, завършваше с една ясна фраза, която синтезираше пък в себе си метода, по който правителството смяташе да действа, за да следва горепосочения път. Тази малка фраза гласеше: «Нашата съдба, братя, трябва да бъде в нашите ръце.» (Ръкоплескания)

Таско Стоилков: Браво!

Министър-председател Иван Багрянов: И тъй, аз пристъпвам към изложението си, с което ще се постарая да уясня и оточня онова, което съм казал вече. Това изложение, както и първото, ще има три части: минало, настояще и бъдеще.

И тъй, ще започна с миналото. Но за да започна с миналото, г-да, аз съм длъжен най-напред да ви благодаря за топлия чувства, с които вие посрещнахте кабинета, който, както казах вече, имам съдобносна отговорност да оглавявам в едни от най-съдобните дни на нашата история.

Г-да народни представители! Всякога и всякъде изказването на едно топло чувство е било едно поощрение, но когато това топло чувство е изказано в такива тежки моменти и е изказано от едно такова по начало авторитетно място, то не е само едно поощрение, то води и към едно задължение, едно задължение към този народ, от чие име то се изказва.

Осъен това аз съм длъжен да ви благодаря и за чувствата, с които посрещнахте и мене лично — вашия стар другар — и то на най-отговорната трибуна в най-отговорния момент.

Тези топли чувства, г-да, ме пренасят далеч в миналото. Те ме пренасят шест години назад, когато, като народен представител на една единдушна колегия по повод на тронното слово на XXIV обикновено Народно събрание, тук аз можах да развия за пръв път своите разбирания по големите и тогава още спорни въпроси на нашето управление така, както ги бях усвоил от ония, които единоразовно ме изпратиха тук. Аз си спомням не само аплодисментите на XXIV обикновено Народно събрание, особено бурни от страна на тогавашната голяма опозиция, но и десетките хиляди писма и телеграми, чрез които българският народ чрез незначителните сънародници от всичките краища на страната и от всичките слоеве на обществото се присъедини към тия становища.

Какви бяха, г-да, изнесените тогава становища по основните линии на нашето управление, за които българският народ така спонтанно и ясно даде да се разбере, че са изнесени не други, а неговите собствени становища? За да видим това, г-да, позволете ми да ви върна шест и половина години назад. Нека да отворим специалното издание на този отговор на тронното слово и да видим становищата, които са изнесени там. На страници 10, 11 и 12 ние можем да прочетем следното:

«Първият лъч, под чиято светлина аз виждам тронното слово, е, че то, макар и четено от царя или от друго упълномощено лице — цитирам чл. 130 от основния закон — остава един правителствен акт, в който се описва положението на държавата и се посочват проектите, които ще бъдат внесени в Събранията — цитирам чл. 133 от основния закон. С други думи, тронното слово е акт, който изразява политиката на правителството, и затуй е акт, за който отговаря правителството, а не някой друг.

Вторият лъч, под чиято светлина аз виждам и ще разглеждам тронното слово, е, че Министерският съвет, такъв, какъвто сега се намира пред вас, макар и произхождащ от Народното събрание, каквато е полувековната традиция у нас и вековната традиция в парламентарните страни, няма никакво основание да пледира даже в подсъзнанието си за някакви сползхождения за неговите отговорности при наличността на чл. 153 от основния закон.

Но аз чувствавам, г-да народни представители, като че е необходимо да съгъста втория лъч и да направя неговото осветление по-ярко, защото от неговата яснота зависи не само туй, доколко ние ще видим правилно отговорностите за управлението досега, но също така и доколко ясно ще видим отговорностите за управлението в бъдеще — отговорностите за качества, които трябва да имат, и резултатите, които трябва да дадат бъдещите управления, които ще градят нашата съдба, защото аз констатирах и тук, и в провинцията у някои среди преднамереното желание тази отговорност да се прехвърли там, където тя не е и където не трябва да бъде. (Ръкоплескания)

Трябва да отбележа, че констатирах — това е все цитатът, г-да — и в допир с някои правителствени среди същото желание, тази отговорност, за удобство на правителството, да се прехвърли не там, където трябва да бъде, а там, където не е и не може да бъде: с други думи, отговорността за съдбата на нацията да увисне някъде във въздуха. Но нима в този период на търсене не е опасно, г-да, и то много опасно, ако ние се примирим с едно отслабване на отговорностите за съдбата на българския народ?»

На същите страници има един друг малък пасаж, който е напълно във връзка с цитираното дотук. Ето и него:

«При това положение не е ли ясна, г-да, тенденцията, отговорностите за управлението в този изключителен междинен период да се прехвърлят на най-висшия институт на нашата държава и той да бъде затруднен, ако не свършено смачкан под отговорностите, за които той не е създаден да ги носи?»

И така, становището, което е усвоено и изнесено като становище на българския народ в тази реч, по формата на управлението, което трябва да има нашата държава, е свършено ясно. То е, че формата на управлението на нашата държава трябва да остане на ясните принципи на нашия основен закон, защото иначе отговорностите за съдбата на нашия народ ще увиснат във въздуха и има опасност, най-върховният институт на нашата държава да бъде смачкан под отговорностите, които ще му се прехвърлят и за които той не е построен да може да ги носи.

Доказателства за правотата на едно такова предупреждение, г-да, не са необходими. Достатъчно е само да си спомните ранния гроб, над който българският народ няма да престане да плаче, оплаквайки човешката любов на един цар и своята собствена съдба, която поради несполучливите опити върху неговото управление беше в края на краищата поставена само в неговите ръце, но които ръце съдбата беше направила вече безжизнени. Достатъчно е, г-да, да си спомните тежестите, които сега лежат върху съдбата на нашия народ, да си спомните и развалините и пепелищата, покрай които трябва да минете, за да дойдете тук на заседание.

По същите въпроси на нашето управление, в същия дух, в същата реч има още много пасажки, които са известни и които могат да се проверят, но за да не ви отегчавам аз ще посоча само последния от тях, който намирам на стр. 53. Той е следният:

«Г-да народни представители! Ако всичко казано дотук е така — а аз го подкрепих с цифри и цитати — чудно ли е тогава, че вътрешното сцепление на народа е намаляло и за да се запази поне външната форма на това сцепление чудно ли е, че някои хора са счели, че е необходимо да се пожертвуват ред свободи? Чудно ли е тогава, че в тия хора има един стремеж, Народното събрание да се преобърне в една замръзнала маска на доволство, с която да се прикрие истинската физиономия на един народ, разкъсан от мизерия и несправедливост?

Формата, г-да, не ще измени същността. Маската не ще промени мимиката на отчаяние, която ще остане под нея, и ще продължи да разлага единството на този народ.»

Има ли, г-да, по-ясно предупреждение, което българският народ да е направил чрез одобряването на тези мисли за опасните пътища на безотговорност, по които той не желаше да бъде поведен?

Г-да народни представители! Искам да подчертая, че това предупреждение се прави не сега, когато се провинжда вече край на социалния катаклизъм, който преживяваме, а е било направено още преди 6 и половина години, когато още никой не е подозирал неговото начало.

С това, г-да аз смятам, че е казано най-главното за становището на българския народ по въпросите на нашата вътрешна политика.

А какво е било неговото становище по стопанските въпроси? — Нека ви дам. Ще приведа само един пасаж, който намирам на страници 21 и 22. Ето го: «Ако някои отслабени от европейската война държави успяха да стъпят на краката си и да надминат престижа и възможностите си отпреди войната, това се дължи главно на по-голямата социална правда, която те установиха в своите граници. Ако някои големи демокрации, дошли в своето стопанско развитие до вътрешни противоречия, можаха да превъзмогнат тази криза и обновили и по-силни да стъпят на краката си, то не е, че те изнамериха апарати за вътрешна дисциплина на народите си, а затова, че повече правда, правда, която практически се изразява в подпомагане на слабите стопански слоеве, и то подпомагане не с милостиня, а чрез едно по-социално и по-справедливо разпределение на националния доход.»

Чувствата, които ми засвидетелствувахте, г-да, ми напомнят и бурните одобрения, с които бяха посрещнати бюджетите на Министерството на земеделието за 1939, 1940 и 1941 г., и абсолютните мнозинства, с които биваха гласувани законите ми като министър на земеделието, които всички без изключение целеха именно осъществяването на една такава стопанска политика. Аз си спомням и възторзите, с които осъществяването на тази политика беше посрещнато от широките народни маси, и обединението, което народът сам осъществяваше около тази политика.

Чувствата, с които ме посрещнахте днес, г-да, ме връщат и в по-близкото минало, преди три и половина години, когато в битността ми на министър на земеделието поднесох пред вас изложението си за бюджета на 1941 г., и, пред вид наближаващата към нашите граници световна война, как аз тогава, мимо традицията, си позволих да изляза от рамките, в които ме задържаше битността ми на стопански министър, и да нахвърлям основните линии на едно становище спрямо големите въпроси на нашата обща политика и да направя също едно второ ясно и категорично предупреждение.

Тези становища, г-да, вие си спомняте, че бяха посрещнати от вашите единодушни и бурни одобрения и че, изнесени от печата и на едно събрание в провинцията в Южна България, можа да се констатира, че те бяха бурно одобрени и от целия български народ и че вие тук с едно абсолютно мнозинство решихте те да бъдат отпечатани в 200 хиляди екземпляра и разпратени между народа с единствената цел — то само се разбира — той да ги има под ръка и напълно да се пропие от тях.

Обаждат се: Вярно.

Министър-председател Иван Багрянов: Какви бяха становищата по нашата обща политика в тая реч? Извинете, г-да, че отново ще трябва да ви отегча с няколко цитата, от които един малък аз ще трябва вече да припоя, за да го подчертая. Този пасаж аз цитирах още в началото на днешното си изложение. Той беше: «Г-да народни представители! Светът е вдигнал крак, за да направи една от най-големите крачки на своя социален прогрес. Ние не можем да спрем, но борбата е толкова голяма, че тя надхвърля нашите малки възможности.»

Има ли, г-да, по-ясно предупреждение за това, че ние не бива при никакви обстоятелства и по никакви причини да се намесваме в един такъв световен конфликт, към който нищо не можеше да допринесем и който по своите общи резултати ще надхвърли нашите отделни задачи?

Това становище още по-ясно е изразено в края на моята реч. Затова позволете ми да цитирам и него:

«Има едно безспорно и вечно в света: то е движението, то е промяната, а в социалния живот това е прогресът. Всичко друго е само негова форма и всички негови форми имат едно и също съдържание.

Нима революцията не е един ускорен прогрес? Нима прогресът не е бавна революция? И в най-спокойните времена всяко ново поколение със своя нов опит и със своите нови навици е една революция за навиците на ония, които наследяват от собствените си бащи. Но къде ни води този вечен път на прогреса?

Едно е безсъмнено за мене. То е, че всяка нова крачка към него ни приближава към правдата и към свършенството на Всевишния. Прогресът — това е пътят към Бога, това е пътят на свършенството. Утрешният свят не може да бъде по-несвършен от вчерашния. За отделните хора и народи, и то временно, може би не — но за човечеството като цяло — безсъмнено да. Защо? Защото човечеството, лишено от силата на проикновението, има само едно средство да напишва пътя на прогреса. Това е опитът — опитът, който той купува със страдания.

Но и тук, ще кажа пак, че има едно, което е безсъмнено. То е, че в утрешния свят ще има повече правда в народите и за хората, отколкото във вчерашния свят. А искаме ли ние българите, като народ и като човеци, нещо повече от правдата? Отговорът е известен на целия свят: правда между народите, справедливост между човеците.

Тогава? Нека стегнем редовете си, за да утраем в борбата и да доживеем до новия свят на справедливостта. Да стегнем редовете си, за да го доживеем с по-малко страдания за този изстрадалият народ, който в аванс плати чрез бездни от страдания правдата, на която той остана верен, в която той вярва и която той чака в света.» (Бурни ръкоплескания)

Г-да народни представители! По повод на чувствата, с които ме посрещнахте днес, без да ща, аз си припомвам вашето одобрение и чувството на българския народ, с които бяха посрещнати становищата, за които говорих преди малко и когато по същия повод аз си спомням и аплодисментите, с които вие, само

няколко дни подир последната ми цитирана реч, посрещнахте един акт, който отнемаше на мен и изобщо възможността за прокарването на тези принципи в нашата политика, и като слушах днешните ви прояви на чувства, отправени към същия човек, който с нищо и никога не измени на тези становища, пред мене, без да ща, изниква един парещ въпрос: как могат да се обяснят тия противоречия се факти, г-да? Дали това е една излагаща ни пред целия свят безхарактерност, проявена от най-висшите институти на държавата, или противоречивостта е само привидна и тия последователни факти са доказателство за удивителната последователност на една макар и пасивна, но твърда воля, проявена от един народ, който, въпреки всички опити и насилия над неговата воля, съумява да запази в решителния момент съдбините си в собствените си ръце и която непоколебима воля вие, представителите на народа, идейки днес непосредствено от неговите недра, носите със себе си и честно и открито я проявявате и санкционирате чрез чувствата, с които посрещнахте кабинета и неговия председател, който е ваш стар познат по отношението, което има към големите въпроси на управлението?

За мене, г-да, отговорът е безспорен. Противоречието тук е само привидно. Последователността на изброените факти е доказателство само на едно: на това, че българският народ е псегнал вече към юздите на своята съдба и че той сигурно ще ги задържи в собствените си ръце! («Браво!» Ръкоплескания)

И, г-да, ето кой факт — този последният, който казах — трябва да имат пред вид всички, абсолютно всички, които поради каквато и да е причина и по каквито и да е пътища ще поискат да имат някакво отношение към съдбата на този наш народ.

С това, г-да, аз завършвам първата част на своето изложение.

Нека сега преминем към втората част — настоящето. За да започнем с настоящето, нека, г-да, да си припомним пак един пасаж от последната ми реч пред вас, в която се правеше едно предупреждение за опасностите, които биха върхлетели настоящето — бидейки тогава още бъдеще — ако навреме не се вземат някои предпазителни мерки. Ако си спомняте, това предупреждение беше направено тогава в една съвършено драстична форма. Това тогава аз направих съвършено съзнателно, за да се обърне непременно внимание на това предупреждение и то да не бъде отминато като незабелязано. И ето най-съществената част от него. Цитирам:

«Опитите, които досега нашата държава прави, за да се намеси в стопанския живот, все още нямат характера на една система и държат нашия стопански живот далеч от основите на едно планово и ръководено стопанство. Ето защо ние не бива да се учудваме на вълните от мъчнотии, които сега — говорим за тогава — преминават по това стопанство. При тези условия те са едно нормално явление. Нищо чудно, г-да, че ние не ще можем да спрем цените; нищо чудно, г-да, че ние не ще можем да спрем скъпотията; нищо чудно, г-да, че ще има спекула; нищо чудно, че ние ще се движим като омагьосани в един омагьосан кръг. И тогава напразно ще виним този или онзи и напразно ние ще се гледаме един другото с яд и с недоверие.» Свършвам цитата.

И сега, г-да, когато всички тия предупреждения са вече едни безвъзвратно консумирани беди, над които стопански гриливи всеки отделен гражданин, а с него и цялата държава, едва могат да задържат главите си, аз разбирам, че е много логично вие да очаквате от мен, който направих това предупреждение преди три и половина години, един подробен анализ на грешките, които доведоха до тези беди, и на отговорностите, които тези грешки влекат след себе си. Аз зная, че то е логично, че вие и българският народ очаквате това днес от мен. Но аз съм длъжен, г-да, още отсега да ви предупредя, че пред вид моментите, които живеем, тук аз ще ви разочаровам във вашите очаквания. Защо? Това ще обясня по-после.

Аз зная, г-да, че е желателно в това изложение да бъдат обяснени грешките, по пътя на които ние дойдохме до тези стопански мъчнотии, за да не кажа стопански хаос, как дойдохме до бедите, които са ежедневните спътници на нашия живот, и да ви се обясни дали бяха пропуснати някои възможности, за да се намали остротата на тези беди.

Вие всички бихте желали да знаете защо обемът и качеството на нашето производство изобщо са спадали; да чуете нещо за непредвидливостта на ония, които имаха единствения дълг да предвиждат; да чуете нещо за незапасяването на нашата индустрия и на нашите занаяти със сурови материали, като вълна, памук, желязо, особено клинцци за подкови, гвоздеи, брадви, лопати, олово, цинк, шини, подкови, калай и особено суров каучук, който напоследък бе станал главният материал, от който се правеше евтината народна обувка и зимният цървул; суров каучук, който беше необходим за транспорта, към който се беше приспособило напоследък нашето стопанство; незапасяването с кожи, с гьон, с всички спомагателни материали за индустрията, за занаятите, като лагери, машинни части и каиши, запасяването с които можеше да бъде направено даже без държавна помощ, само ако бяха използвани големите кредити, които честността на нашите търговци и индустриалци им бе спечелила по всички пазари в света; запасяване, което нямаше причини да не стане, само ако върховното управление в ония моменти беше проявило повече загриженост и повече предвидливост и не беше така безпечно неориентирано, че само три дни преди избухването на войната в Полша Министерският съвет в своето подавяващо

болшинство да усвои становището, че никаква война не заплашва света и че стопанството на България няма защо да се счита с такава опасност.

И тук ще кажа нещо, г-да, което, вярвайте ми, не го казвам от самохвалство, а само за да подчертая възможностите, които тогава имаше за запасяване: в ония времена нашето земеделие беше запасено със земеделски инвентар, който не само през войната, но и няколко години след войната ще покрива всичките му нужди.

Аз зная, г-да, че нашият обосял и оголял селянин — който често вече няма и по една риза, която той да чака скрит под чертата, когато тя съхне пред огнището, за да може да се преоблече — че този бос и гол човек ще иска да знае дали е било така неизбежно, само по обективни причини, той да бъде толкова гол и бос. Зная, че той би искал да знае още дали не е могло да бъде избягнато той да окуцава добитъка си само поради липса на подкови и на клинцци и да спира колата си само поради липса на шини.

Естествено е също, г-да, да искате да знаете защо намаля нашето земеделско производство, защо намаляха нашите говежди, овчи, свински и птичи стада и защо народът за дълги години ще забрави вкуса на месото. Може би ще искате да ви се обяснят и ония наредби, които, като иззеха всичката храна на малоимотните и им обещаха, че ще ги снабдяват с брашно след 1 януари, ги оставиха всред една страхотна зима и след един неурожай сами да ходят и търсят по далечни села коравия си залък, който те вече трябваше да плащат на тройно по-голяма цена от цената, на която им бяха иззети техните храни. И като чуете това, да разберете защо и как черната борса, която най-напред се появи по градовете, дойде и заседна и във всяка селска къща. Може би народът би искал да чуе нещо и за причините, които миналата година го оставиха цели три месеца без никакви мазнини, когато нашата земя, при една по-предвидлива земеделска политика, може винаги да ни ги даде в изобилие.

Може би ще искате да чуете нещо и за оная парадоксална наредба, която през месец септември забрани отхранването на всякакви свине, като не им остави и драм фураж, а през месец декември даде наряди на всяко село за събиране на свинска мас.

Таско Стоилков: За тая свинска мас има човеци по затворите, г-ч Багрянов.

Министър-председател Иван Багрянов: Може би ще трябва да се каже нещо и за пораженията, които направи върху производството усвояването на принципа на принудата, вместо да се използва усвояеният като традиция от нашия народ принцип на взаимномощта и на поощрението. Може би ще трябва да се каже нещо и за причините, които предизвикаха спадането на производителността изобщо, на българския работнически труд и за пораженията, които направи в тази посока безконтролното в началото гражданско мобилизиране, което бе достигнало до право на селския караул, и пораженията, които направиха тук несъответстващите на свободния пазар издници, които се даваха на принудително мобилизираните граждани. И на края може би бихте желали да чуете някои обяснения и за парадокса, до който достигна една държава: нейните граждани да разчитат и градят свся живот не вече върху изпълнението на законите, а — парадоксално — върху тяхното неизпълнение, като разчитат живота си вече само с черната борса.

Но, г-да, аз ще спра, защото пораженията в стопанската област, които идат не по обективни, а по чисто нашенски причини, и които без съмнение, в интереса на тяхното изправяне, трябва да се изброят и обяснят, са толкова много, че не могат да бъдат разглеждани в едно такова изложение.

Но, говорейки за стопанските въпроси, аз искам, г-да, да направя едно предупреждение и да предпазя от неволни заблуждения. То е, че мерките, които правителството сега взема в тази област чрез едно привличане в областта на производството и контрола на народа, чрез неговите стопански организации — тия мерки не са в състояние да изправят вече изпуснатото положение. Те могат само отчасти да спрат процеса на бъркотията и да намалят доста много от несправедливостта. За другото е вече много късно — заекът не може да се гони, щом вече е минал баира. Да не се лъжем, г-да, има само два цъпа: единият е търпеливото страдание, мъчнотията, с което българският народ е свикнал да поправя грешките на своите управници, а другият е скорошният край на войната.

Но, г-да народни представители, може би някой ще сметне, че в тази част на изложението си аз съм длъжен да кажа нещо и за това как и чрез какви грешки беше отежнена българската съдба, че сега тя трябва много внимателно и тактично да се измъква между безброй неизвестности, опасности и недоразумения. Как, без ясно да се сондира волята на българския народ, от негово име беше обявена една уж символична война и как, когато тя се обяви, безпечно не се взеха никакви мерки срещу опасностите, които тя, естествено, можеше да донесе — опасности, които вие сега виждате не само в мъчнотията, които стоят пред българското бъдеще, но и в разрушенията и пепелищата на нашата непоправима вече столица, в която не остана нищо ценно за унищожаване, освен живота на десетки хиляди нещастни човеци, които, нямайки нищо друго на света, не могат да се разделят от своите пепелища.

Аз знам, г-да, че и целият народ иска да чуе подробно-стите по тия неща, иска да чуе нещо за тяхното обяснение, което на края да свърши с една очаквана дума — отговорност.

Но, г-да, предварително аз ви казвам, че тук аз ще ви разочаровам. В това си изложение аз не смятам да правя анализа нито на грешките, нито на отговорностите. Защото, г-да, когато събитията, от които зависи съдбата на един народ, се развиват със светкавична бързина и го водят през ежедневни недоразумения, подозрения, опасности и мъчнотии, няма по-опасно за този народ от това, да отвлечеш неговия поглед назад, вместо да го устремим единен и бдителен само напред. («Браво!» Ръкоплескания)

И така, г-да народни представители, аз привършвам и втората част на своето изложение и преминавам към третата част — частта за бъдещето.

Бъдещето? — Ето загадката! Загадката не само за нас днес, г-да, но вечната загадка за всекиго и всякога. Редица векове, откогато човешкият мозък е достигнал до съвършенство да асоциира, човекът вече не се е задоволявал да живее с настоящето, а неговият поглед винаги неудържимо се е устремявал напред към бъдещето. В ония далечни времена на малък човешки опит и на несистематизирани знания отговорите на тия въпроси човек винаги е включвал в сектора на своята вяра и на своите религии, гдето изобщо той е търсил отговорите на всичко незнайно и тайнствено. По-после систематизираният човешки опит и науката изобщо са намалили сектора на незнайното и са почнали постепенно да отговарят на въпросите, отправени към бъдещето.

Спомнете си само, г-да, за предричанията, които сега се правят само в един обикновен астрономически календар, и за всички други предричания, които положителните науки сега правят във всички области на живота въз основа на положителните закони, до които е довел систематизираният човешки опит. Но нима, г-да, 60-вековният опит на човечеството в неговия социален живот, който то има от момента, когато с първата човешка култура на палеолита се измъква от царството на животните и стъпва на първото стъпало на човешката, нима този грамаден 60-вековен опит не може да ни даде някакви указания за тежненията, по които се развива неговият социален прогрес?

Г-да! Аз ще си позволя да изкажа пред вас едно свое лично, но дълбоко убеждение. То е, че в основите на живота изобщо, че в развитието на общественния живот в частност няма случайност; че в тия основи стои не хаосът, а редът; че развитието на този живот в неговите едри линии става под влиянието на един непроменим, а за нас човешките вечни тенденции. Ако човек хвърли един обединяващ поглед върху 60-вековните постижения на неговата култура, той ще се разколебае, ако досега, съсредоточил поглед само в подробностите на един малък сектор от тоя опит, той е мислил обратното.

Но, г-да народни представители, извънредната сесия на едно Народно събрание не е подходяща аудитория за таква широко обхващане на политическите въпроси, нито пък изложението на един министър-председател, което има за цел да изнесе актуелните въпроси на практическата политика, има дълга и правото да постави тия практически въпроси на една такава широка плоскост.

Ако аз си позволих да изкажа пред вас съвсем наедно моето лично убеждение по тези въпроси, то е, защото искам в своите мисли и действия да остана съвършено ясен и абсолютно честен. Защото мирогледът на един човек не може да не влияе върху мислите и делата на държавника, даже когато този човек бъде натоварен с отговорностите на министър-председател. Затова, г-да, аз ще отида още по-далече и ще ви доверя едно друго мое лично и дълбоко убеждение.

А то е:

Първо, че причините на този социален катаклизъм, какъвто е настоящата световна война — но не нейните повърхностни поводи, а нейните дълбоки и основни причини — се намират не другаде, а в самите основи на нашата европейска култура, която в последните три века се налага вече като една общосветовна култура, изградена още върху законите на сгоизма, изградена изключително върху законите на първичните нагони на човека за по-голяма мощ, за по-голяма власт и за по-голямо богатство — еднакво вярно както за отделния човек, така и за всеки отделен човешки колектив.

Защото забележете, г-да, макар човечеството чрез своите материални постижения да е достигнало до изумителните възможности на своята материална култура, то в социалните си постижения, особено в отношенията между отделните човешки съжителства, в сравнение с материалните си постижения, в наши дни едва надмощва нивото на животинските стада и на техните кървави разпри.

Таско Стоилков: Това е така.

Министър-председател Иван Багрянов: Второ, че тоя социален катаклизъм не е една отделна и с ясно определени причини война, а че той в същност е една комбинация на няколко войни, различни по причина и по пространство, а еднакви само по време. И затова тая война няма да завърши така просто и наведнъж, както завършваха досега изолираните по причини войни.

Трето, че тази война, следвайки тежненията на социалния прогрес, ще завърши, не в нейните етапи, а в нейните крайни резултати, непременно по посока на следните социални постижения:

а) тя ще завърши непременно с едно по-широко социално организиране на човечеството в хоризонтална и вертикална посока;

б) тя ще завърши с някои постижения във формата на управленията, които ще осъществят повече демократични елементи в себе си, или, с други думи, ще осъществят повече политическа свобода за отделния човек;

в) тя ще завърши с постижения на стопанските форми, които ще намалят още повече експлоатацията на човек от човека, или, с други думи, тя ще отиде още една крачка напред в историческия процес на намаляване на стопанското робство.

Какви са основанията ми, г-да, за тая моя вяра?

Аз казвам вече, че нито мястото, нито положението ми тук са уместни да разисквам тия основания. Аз си позволих да изнеса пред вас тия мои лични убеждения само защото, както казах, искам да остана съвършено честен. Но, г-да, аз обещавам, ако Бог ми позволи, много скоро да споделя тези си основания с ония, които биха се интересували от тях, и то, само се разбира, не в качеството, в което днес се намирам пред вас.

Остават ми още две страници и половина.

Тодор Кожухаров: Ние сме уморени от мълчание!

Министър-председател Иван Багрянов: Утре аз ще мълча, вие ще приказвате.

Г-да народни представители! Изнасяйки пред вас, а чрез това и пред българския народ основните линии на един политически мироглед, който е усвоен и ще вдъхновява практическата политика на правителството, което днес се представя пред вас, аз съм дължен още по-ясно и още по-категорично да изнеса пред вас становищата на самото правителство по актуелните въпроси на управлението — най-после! (Оживление)

Ето ги, г-да, кратко и ясно:

Първо. Правителството смята, че българският народ в неговото подавяващо болшинство никога не е имал желанието да се намесва в големия конфликт между големите народи. (Гласове: «Вярно! Това е вярно!» Бурни и продължителни ръкоплескания), който конфликт, г-да, българският народ винаги е смятал, че надхвърля неговите малки възможности и че по резултати той ще надхвърли и неговите ограничени задачи.

Второ. Че българският народ, поради правените повече от 25 години несполучливи опити върху неговото управление, лишен през последните години от възможността активно да проявява своята воля по големите въпроси на управлението, с една пасивна, но твърда воля постепенно налага своята воля, като напоследък чрез едно спонтанно проявено обществено мнение, оформено без всякаква организация, можа да наложи едно управление, след съставянето на което, чрез успокоението, което настана сред него, той показа, че има вярата, че това управление се съобразява и ще се съобразява с курса на неговата воля.

Трето. Че българската държава, неможейки всякога да избегне някои непреодолими за нея въздействия, е реагирала члн се е съобразявала с тях, действайки винаги с желание да не раздухва конфликтите и да намалява общите страдания, колкото това е било по нейните сили.

Четвърто. Правителството заявява, че усвоява напълно тая воля на българския народ и е твърдо решило да премахне всички факти, които противоречат на миролюбивото на тази народна воля (Бурни и продължителни ръкоплескания), включително положението на корпуса и еврейския въпрос (Ръкоплескания).

Петко Стайнов: Това е добро!

Министър-председател Иван Багрянов: . . . като това то смята да постигне по начин, който да не предизвиква нови и излишни конфликти и страдания както на българския народ, така и на неговите близки и далечни събратя. С други думи, то в своите действия ще има пред вид българската мъдрост: «Като пишеш вечно, не вади очи!»

Таско Стоилков: Браво!

Министър-председател Иван Багрянов: Ето защо правителството мисли, че в името на човешката има правото да иска от своите по-големи събратя, потънали вече в рани и увлечени във вихъра на борбата, да не искат насилна и съвършено безполезно да окървяват един толкова пъти вече обезкървяван от злата съдба народ, който не иска нищо друго от тях, освен достойно да се нареди в съжителството на новия свят, който те, след толкова страдания, са на път вече да построят. (Бурни и продължителни ръкоплескания и гласове: «Браво!»)

Пето. Правителството дълбоко вярва, че ако за вътрешната и външната политика на един народи, които са имали нещастieto в общата беда да загубят цялата си организирана сила, е необходимо да бъде създадена една импровизирана въоръжена сила, то за народи, които пазят непоколебими почти милионните си добре въоръжени и добре командувани въоръжени сили, чиито традиции и произход ги поставят твърдо зад волята на техния народ, и когато тая воля не е сектантска и не е насочена срещу никого вътре и навън, поощряването на тия импровизирани организации, откъдето и да иде то, не

е вече патриотично дело и не е в полза на народа, който го позволява, и не може да бъде в полза на неговата външна политика за сближение с близките народи, което сближение те ще бъдат принудени от съдбата да потърсят. А за българския народ, който постепенно взема съдбините си в своите ръце, едно такова поощрение се явява като напълно анти-българско дело, едно напълно егоистично и късогледо сектантство, което при новото положение на страната и управлението става вече едно противонародно и антисоциално дело. (Бурни и продължителни ръкоплескания)

Таско Стоилков: Bravo!

Министър-председател Иван Багрянов: Ето защо, г-да, правителството смята, че сега, когато народната воля ще се подеме от цялата организирана държава, за ония, които разберат безсмислието на една такава нелегална борба и я прекратят, управлението, от когото и да се представлява то, е длъжно в удобния момент да помогне на народното единство с една пълна политическа амнистия. (Бурни и продължителни ръкоплескания и гласове: «Браво!»)

Шесто. Правителството смята, за честността и яснотата на нашите вътрешни отношения, за неизлишно да заяви, че нито чрез един от своите членове няма никакъв нагон за власт и че то е поело в началото на месец юни отежнения кръст на управлението след дълго колебание и само като един страшен и неотменим за момента дълг пред българския народ — поело го е, след като аз лично се убедих, че и моят отказ да съставя правителство тогава можеше да доведе до непосредствени и завинаги непоправими беди.

Правителството е убедено, че в тия времена носенето кръста на българската съдба е едно извънредно отговорно дело. . . .

Таско Стоилков: Право е това!

Министър-председател Иван Багрянов: . . . че то не може да бъде дълг и привилегия на никого . . .

Таско Стоилков: Право е това!

Министър-председател Иван Багрянов: . . . и че трябва, според условията и по разни пътища то да бъде подпомогнато от всички българи, от целия български народ. (Бурни и продължителни ръкоплескания и гласове: «Браво!»)

Г-да народни представители! На края, завършвайки, аз искам да приключа с една моя непоколебима вяра. Тя е, че човечеството в своята цялост ще излезе от кървавата баня, в която беше тикнато преди 5 години, по-чисто, по-солидарно и по-побратимено.

Таско Стоилков: Bravo!

Министър-председател Иван Багрянов: Второ, че крачката, която опитът и страданията ще наложат на човечеството да направи мимо всички сектантски, центробежни и социални сили, които го разделят, ще го отведе непременно от царството на егоизма в царството на човешката солидарност и на човешката любов.

Таско Стоилков: Bravo!

Министър-председател Иван Багрянов: Дали това побратимяване ще стане без нови страдания или то ще трябва да премине през нови кървави бани, ще зависи вече не от ония, които почнаха войната, а от тия, които ще правят мира. (Продължителни ръкоплескания и гласове «Браво!»)

Мирът ще зависи от тяхното чувство на справедливост, от тяхната човещина и главно от тяхната далновидност. Дано те бъдат дорасли до отговорностите, които ще носят пред цялата история на човечеството. Дано, имайки пред вид грешките на миналото, от мира, те, които ще правят мира, действително съумеят да сътворят мир!

Ето моята вяра, г-да, ето вдъхновението, което поддържа в мене силите да понасям всичките тежести и рискове, завещащи ни от миналото и легнали сега върху нашата обща съдба.

Това е непоколебимата ми вяра, че в края на световния конфликт няма да се намери човек, няма да се намери народ от човечи, който да си присвои нечовешкото право да попречи на българския народ, без да пролива излишна човешка кръв, да намери своето достойно място в новия свят на справедливостта и на човешката солидарност. (Бурни и много продължителни ръкоплескания и гласове «Браво!» Министър-председателят благодари с поклони на овациите на народните представители)

Председател Христо Калфов: Г-да народни представители! Поради липса на дневен ред ще вдигнем заседанието.

Никола Мушанов: Ще се постави ли на дневен ред декларацията на правителството?

Председател Христо Калфов: По първата точка от дневния ред за утрешното заседание ще се изкажете и по декларацията.

Никола Мушанов: Ще Ви моля да ме запишете.

Председател Христо Калфов: Да.

Д-р Никола Минков: Искам думата.

Председател Христо Калфов: Понеже първата точка от дневния ред за утрешното заседание е първо четене на законопроекта за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1944 бюджетна година в размер на 13.484.683.000 лв., дебатите ще се развият от г-да ораторите толкова върху тази точка, колкото и върху изложението на г-н министър-председателя, което току-що изслушахме. Тъй че записалите се да говорят по първата точка ще могат да се изкажат и по изложението на г-н министър-председателя.

Ангел Държански: Моля, г-н председателю, да ме запишете тогава по първата точка.

Крум Митаков: Моля, г-н председателю, запишете ме по първата точка.

Председател Христо Калфов: Има думата народният представител г-н д-р Никола Минков.

Д-р Никола Минков: Аз моля да бъде записан.

Никола Мушанов: Законопроектът за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата и декларацията наедно ли ще се разискват?

Председател Христо Калфов: Да, наедно.

Никола Мушанов: Тогава и мене ме запишете.

Председател Христо Калфов: За идното заседание, утре, 15 ч., в съгласие с правителството, предлагам следния дневен ред:

Първо четене на законопроектите:

1. За допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1944 бюджетна година в размер на 13.484.683.000 лв.

2. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1944 бюджетна година в размер на 2.608.580.000 лв. и за Главната дирекция на строфките в размер на 1.544.000.000 лв.

3. За допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1944 бюджетна година, в размер на 414.000.000 лв.

4. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1944 бюджетна година в размер на 40.000.000 лв.

5. За отпускане заем на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните в размер на 400.000.000 лв.

6. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1944 бюджетна година в размер на 400.000.000 лв.

7. За разрешаване на държавните мини заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 300.000.000 лв., платими за повече от три бюджетни години.

8. За изменение на чл. 35 от закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

9. За допълнение на чл. 31 от закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

10. За изменение и допълнение алинея трета на чл. 15а от закона за държавните служители.

11. За изменение и допълнение на закона за пенсиите за изслужено време и за инвалидност на служителите и работниците при държавните минч.

12. За изменение и допълнение на военно-наказателния наредба-закон.

13. За изменение и допълнение на военно-съдебния наредба-закон.

14. За изменение и допълнение на закона за отнемане в полза на държавата незаконно придобити имоти.

Който г-да народни представители приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Г-да народни представители! Бюрото ви моли да бъдете точни през тази седма извънредна сесия и да се явявате точно на 3 ч., за да завършим навреме работата си.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 18 ч. 5 м.)

Секретари:

СВЕТОСЛАВ СЛАВОВ

АТАНАС ЦВЕТКОВ

Председател: ХРИСТО КАЛФОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ